

ČERNÁ KÁVA

Frédéric Lenormand

Případy soudce Ti

Zelený čaj
s arsenikem

■ garamond

Případy soudce Ti. Zelený čaj s arsenikem

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.e-garamond.cz
www.albatrosmedia.cz

■ garamond

Frédéric Lenormand

Případy soudce Ti. Zelený čaj s arsenikem – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Frédéric Lenormand

Případy soudce Ti

Zelený čaj
s arsenikem

Frédéric Lenormand

Případy soudce Ti

**Zelený čaj
s arsenikem**

HLAVNÍ POSTAVY

Ti Žen-ci, podprefekt v Pu-jangu

Paní Cao, třetí manželka soudce Ti

Lao Čcheng, ochutnávač vody

Čchiou Sin-fu, guvernér Si-fu

An Ž´, tajemník guvernéra Čchiou

Pan Tün, ředitel konfuciánské školy

Pánové Lej, Čhaj a Su, bohatí pěstitelé čaje

Pcheng Pátý, soudní lékař

Mu-šu, sluha v paláci

Li-na, sběračka čaje

Laj Ja-š´, taoistický poustevník

Děj se odehrává začátkem dubna roku 670, za dynastie Tchangů. Soudce Ti spravuje město Pu-jang na březích Velkého císařského kanálu na východě Číny.

PROLOG

V nádherném pavilonu u lotosového rybníka se sešlo šest mužů, aby si vychutnali západ slunce u několika šálků nejvzácnějšího čaje. Básník, kterého přizvali, aby společnost pobavil, začal číst text na oslavu toho příjemného večírku. Každý viděl, že není zrovna v nejlepší formě. Zdál se vystrašený, měl uhýbavý pohled, potil se, přestože na začátku dubna panovala velice příjemná teplota. Kromě toho se zadržával, což zbavovalo nahromaděné absurdní metaforu, v nichž se mísili myši, lvi a draci, veškerého půvabu.

Najednou si přiložil ruku na břicho. Jeho bledá tvář se zkroutila v hrozivém šklebu. Z druhé ruky upustil pergamén, což by pro hosty mohlo být vysvobozením, kdyby se autor nezhroutil na zem s chropotem, který dovršil zkázu harmonického okamžiku.

Pán nařídil sluhovi, aby doběhl pro lékaře, a mladík běžel, seč mu nohy stačily. I když Mu-šu neznal ani to nejzákladnější z medicíny, byl si jistý, že jde o vraždu. Ostatně podle jejich rozpačitých tváří si většina hostů asi myslela totéž.

Lékař Pcheng spěšně přiběhl do domu, který byl vzhůru nohama. Nemohl než zkonstatovat smrt, podle něj

po smrtelném záchvatu mrtvice. Hosty tato překotná diagnóza vůbec neuklidnila, spíš to byl další signál k poplachu. Proč ten učenec, soudní ověřovatel podezřelých úmrtí, tolik spěchal, aby u této smrti shledal přirozenou příčinu? Dali si pozor, aby se svých misek už nedotkli, a odešli, jakmile bylo tělo odstraněno.

Mu-šu ho pomohl odnést do pánovy soukromé kaple, kde nebožtík čekal, až přijde jeho rodina. Básník spočíval před dobrotivým úsměvem boha čaje Čching Ling-c', jehož socha byla vybavena pozlacenou čajovou konvicí a miskou. Přívětivý výraz sochy, usmívající se jako jeden z blažených, a čajové náčiní v ruce, to vše jako by vyzývalo zděšené služebnictvo, aby si vypilo dobrý šálek a na všechno zapomnělo.

Mladý sluha zapálil obětní kadidlo a z celého srdce se modlil, aby jim božstvo poslalo pomoc, lhostejno jakou, bohyni, dobrého ducha, nebo i mandarína.

I

V kariéře soudce Ti nastane v hodině opice nečekaný obrat; mandarín zjistí, že jeho povýšení spočívá na dně šálku čaje.

Hodina opice* už hodně pokročila, když mohl Ti zanechat záležitostí okresu, jimiž se zabýval od svítání, a uchýlit se do své soukromé pracovny. Pro člověka, jehož veřejný život podléhal velmi přísnému protokolu, nebylo větší rozkoše, než se převléci z oficiálního úboru do měkkého a pohodlného oděvu, v němž se konečně stal zase sám sebou. Nechal si přinést práškový čaj ovoněný slivoňovými pupeny a chystal se naplno si vychutnat klid své knihovny, kde se dobře studovalo i odpočívalo. V posledním vzepětí myslí poočku pohlédl na svitek pergamenu, který se povaloval na nízkém stolku, starou kopii *Klasiky mandarínů*. Byl u kapitoly s názvem „Deset triků, jak spravovat město a přitom nenechat popravít víc než jednoho muže týdně“. Vedle tohoto penza položil jeho věrný seržant Chung ranní poštu. Ti si znovu přečetl absurdní dopis z místodržitelství jeho provincie.

* Mezi 15. a 17. hodinou

Podle toho bláznivého textu byl právě jmenován čajovým inspektorem, i když se o nic takového neprosil. Jestliže jeho jméno stálo v čele sloupce ideogramů, určité to bylo nedopatřením nebo to byla shoda jmen. Jeho nedostižná povolnost ve věcech kriminálních nešla až tak daleko, aby mu dovolovala posuzovat kvalitu sklizně. Jeho znalosti v této oblasti se omezovaly na zjištění, zda nápoj, který mu svlažuje patro, je horký, sladký, hořký nebo bez chuti. Odstrčil tu hromadu nesmyslů, kterými se bavil nějaký škrabák, zasluhující si výprask holí, a položil hlavu na polštář v očekávání meditačního usebrání, pokud možno hlubokého.

Někdo zaškrábal na dveře. Ti se ještě nerozhodl, zda zareaguje, nebo bude dělat mrtvého, a už do pootevřených dveří strčil hlavu seržant Chung a hlásil, že si nějaký významný host přeje vidět „otce a matku podprefektury“. Na navštívence položené na tácku bylo jméno a hodnosti guvernérova tajemníka. Soudci nezbývalo než se znovu obléci.

Starý muž s bílou bradkou rozdělenou do tří pramenů, kterého uvítal na zápraží ja-menu, měl na sobě šat úředníka nejnižšího stupně podšitý světlemodrým gázem a čtverhranný klobouk z černé naškrobené látky. V hierarchii byl sice níže než Ti, ale jeho bílý vlas budil u dobře vychovaných lidí respekt, a tak mu soudce projevil všechny známky té nejdokonalejší uctivosti. Chvilí povídali o všem a o ničem a vyměňovali si drobné poklony, tak jak to vyžadovaly dobré mravy. Poté se s ním Ti napil zdvořilostního čaje, který emisar ochutnal

s výjimečným zaujetím. Ti by byl přísahal, že nakrčil nos jako zvíře, které právě ucítilo nelibý zápach. Návštěvníkův pohled sklouzl k misce s černým práškem a k druhé, plné pupenů, které mu měly dodat chuti.

„To je to nejlepší, co má Vaše Excellence k pití?“ podivil se. „To je politováníhodné.“

Ti se nadechl páry stoupající z jeho vlastního šálku a nechápal, proč je mu vytýkáno, že se spokojí s obyčejným čajem, který odpovídá jeho platu podprefekta, s běžně užívaným produktem, jenž nijak nezatěžuje státní rozpočet.

„Pověst Vaší Excellence překročila hranice jejího okresu,“ pokračoval vyslanec místodržitelství, poté co odstrčil šálek s výrazem jeřába, kterému se ve chřtánu vzpřičil slímák. „Já vás už dlouho obdivuji.“

„Lichotí mi, že si osobnost jako vy dala tu práci, aby se se mnou přijela seznámit,“ odpověděl Ti, nikoliv nespokojený, že se o jeho zásluhách mluví až za okolními horami.

„To já jsem poctěn, že jsem se s vámi mohl setkat ještě před vaší malou cestou,“ naléhal emisar.

Ta věta spadla jako chlup do nudlí.

„Malá cesta?“ opakoval soudce, který měl pro následující dny na programu svěcení oltáře boha obchodu, vystavěného na náklady sdružení loďařů, a regatu na řece na svou vlastní počest.

Emisar se znovu natáhl po šálku, ale včas se mu vrátila vzpomínka na to, co obsahuje.

„Nepochybně jste si povšiml,“ spustil zase, „že se vrátily vlaštovky, rozkvétají pivoňky a vítr přináší vůni jižních končin. Není žádných pochyb, jaro se kvapem blíží.“

Jako každým rokem budou mít obyvatelé krajů, kde rostou nejlepší čajovníky, to potěšení, štěstí a výsadu sklídit ono vzácné zboží pro Jeho Veličenstvo. Říká se tomu čajová daň.“

„Ale tato činnost neprobíhá zde...“ namítl Ti, jemuž nedocházelo, proč by se ho měl ten sezónní obřad týkat.

„Proto se odeberete tam, kde probíhá, do naší proslulé provincie Ťiang-nan tung*. Byl jste jmenován čajovým komisařem pro sklizeň v Si-fu**. Jmenovací dekret už jste musel dostat.“

Ti odpověděl, že ho dostal, ale myslel si, že jde o omyl nebo o nějaký žert.

„Můj pán se nedopouští omylů ani nežertuje,“ odvětil provinciální tajemník upjatě.

Ti zatleskal, aby přinesli novou várku čaje na zahrnutí nepříjemného dojmu, který zanechala jeho poznámka. Starý muž znovu upil z odvaru, oživeného horkou vodou, neoceníl jej však o nic víc než předtím.

„Jde o docela malý úkol, vzhledem k vašim schopnostem,“ navázal. „Máte dohlédnout na sběr, zpracování, zabalení a odeslání císařské daně.“

Ti pochyboval, že by mu chtěli svěřit malý úkol. Malé úkoly byly pro dobře zavedené lidi, syny generálů, chráněnce dvořanů, pro ctižádostivce a chytráky. Jeho pověřovali nesnadnými, ba i nesplnitelnými úkoly, v každém případě prostými veškeré slávy. Pokud jde o dohled nad sběrem čaje, nevěděl o něm ani zbla.

* Dnes Če-ťiang, na východním pobřeží Číny

** Toto město, které se dnes jmenuje Chang-čou, leží nedaleko Šanghaje.

Emisar pokračoval ve své řeči, jako by si nevšiml rozpačitého výrazu svého protějšku.

„A také uvidíte krásný palác, který si nechal vystavět guvernér Čchiou. *Velice krásný* palác pana Čchiou. Povídá se, že je to zázrak, jemuž není rovno. Závidím vám, že budete mít tu možnost.“

Důraz, s jakým mu vychvaloval půvaby služebního bydlení v Ťiang-nan tungu, napovídal, že architektonické fantasmagorie, jimž se tam oddávají, se nějak dotýkají jak správy, tak dohledu nad polními pracemi. Ti si říkal, jestli po něm náhodou nechtějí, aby spíše „dohlédl“ na to stavění.

„Dvůr musí být nadšen, že rozkvět našich provincií umožňuje jejich guvernérům stavět takové skvosty,“ řekl zkusmo.

„To je naprosto přesné,“ přitakal emisar. „Kancleřství je tak spokojeno, že tam chce během několika týdnů vyslat inspektora, aby získal přesnou představu o tom, co bylo vykonáno.“

Říkalo se, že ten palác je tak krásný, že může soupeřit s císařskými sídly, a to by byl vážný prohřešek proti výsadem Syna Nebes. Z důvodů, které Ti nechápal, ta situace jeho bezprostředním nadřízeným nesmírně vadila.

„Spolehneme na vás, že přesvědčíte Čchiou Sin-fua, aby tu nepřístojnost urychleně srovnal se zemí,“ dodal starý muž.

Naznačil mandarínovi, že v případě úspěchu dostane doporučení, aby byl jmenován do okresu dle vlastního výběru. Tak se dělá kariéra: u šálku čaje, nebo v tomto případě přímo na plantážích.

Ti měl starost, kolik ta cesta bude stát. Roční daň ještě nedorazila a on bude muset dbát na své postavení. Emisar mu královsky předal padesát taelů, což stačilo tak akorát na to, aby dojel do Si-fu a nemusel spát pod širým nebem nebo žebrot u cest o rýži.

„O tyhle věci se Vaše Milost nemusí starat,“ ujišťoval ho dárce. „Ťiang-nan tung je bohatý kraj a jeho guvernér je... jak jen to říci... velice štědrý. Můj pán nepochybuje, že vám uhradí všechny potřeby a ještě něco navíc.“

Ti se nejprve zalekl, jestli z něho nechtějí udělat prosebníka, ale nakonec ho nasměrovali ke zneužívání úřední moci.

Doprovodil hosta, který spěchal s návratem, aby mohl podat zprávu zadavateli úkolu. Pak prošel ja-menem k ženským komnatám, kde hodlal oznámit tu nečekanou cestu svým vlastním nadřízeným, to jest svým třem milujícími a pozornými manželkám.

Ani jedna z prvních dvou neprojevila sebemenší zájem ho doprovázet. Paní Lin tvrdila, že má na starosti jiné věci – nedávno zakusila radosti kriminálních výprav po mužově boku a nespěchala si to dobrodružství zopakovat. Druhá paní čekala dítě, což byla její hlavní činnost od té doby, co se vdala.

Ti se už smířil s tím, že podnikne cestu v nudném osamění, kterému již odvykl, když proti všemu očekávání prohlásila jeho Třetí paní, jež byla zdrženlivé povahy, že s ním ráda do Si-fu pojede. Jako dceru básníka ji docela zajímalo navštívit místo proslulé krásou krajiny, kde bude mít příležitost popovídat si se vzdělanými

lidmi, pro něž byl ten rafinovaný kraj cílem opravdových poutí.

„Ne že bych tady nenacházela rozkoše z kultivovaných rozhovorů,“ podotkla rychle před uraženými tvářemi svých družek.

Ti neviděl žádný důvod, proč by jí měl upřít potěšení z „malé změny prostředí“. Druhé dvě manželky si vůbec nemyslely, že půjde o „malou změnu“. Druhá paní pohlížela na paní Cao, jako kdyby si myslela, že ji už nikdy neuvidí. Zato básníková dcera se tak nadchla myšlenkou na milenecký výlet, že radostí zatleskala.

„To je roztomilé, v tomhle věku,“ řekla První paní, která na ni shlížela střízlivým pohledem.

Odvedla si ji stranou a dávala jí rady, jak přežít. Ta nešťastnice zřejmě nepochopila, co ve skutečnosti znamenají cesty jejich muže, a bohužel bylo příliš pozdě na to, aby ji naučila umění kung-fu. Chtělo to rychlé seznámení se základními prvky sebeobrany. To První paní poradila manželovi, aby rozšířil jejich řadu o tu hezkou osůbku, dost vzdělanou na účast v literárních debatách, na rozdíl od Druhé paní, která znala jen ukolébavky. Skoro by se dalo říci, že si ji vzala za ženu ona. Cítila k ní jistou povinnost, zejména aby tu mladou neopatrnicí varovala, když se vystavuje nebezpečí, o němž nemá nejmenší potuchy.

II

*Soudce Ti skoncuje s výstřelky jedné studny;
stane se spojencem vodního ducha z masa a kostí.*

Brzy ráno se soudce Ti, Třetí paní a jejich doprovod přemístili k přístavišti na Velkém císařském kanálu. Plavba na lodi byla nejpříjemnější částí cesty. Zaměstnanci ja-menu najali pohodlnou loď, vybavenou kajutami pro pasažéry. Jedlo se na palubě a cestující se těšili z krajiny, která jim poklidně plynula před očima. Večer kotvili v malých přístavech osvětlených lampiony. Pro paní Cao to byl svátek. Jen když se tu a tam objevil svah porostlý čajovníky, připomněl si soudce to groteskní poslání, pro které si dovolili plýtvat jeho časem i jeho talentem. Přesto se snažil držet se zpátky, aby nepokazil radost své něžné manželce.

Po třech dnech vystoupili na pevnou zem. Sluhové najali nosiče a palankýny pro manželský pár i pro zavazadla. Malý konvoj se táhl po hlinité cestě, vinoucí se mezi obilnými poli a zaplavenými rýžovišti.

Když přijeli do městečka, Ti nechal vyložit zavazadla a manželku v hostinci a šel si prohlédnout osadu, než

se setmí. Podle toho, co viděl, musel jeho zkušený zrak ocenit zásluhy místního soudce. Otevřené dveře, volně se válející košíky beze strachu ze zlodějů a kvalita svršků sušících se v oknech mu napověděly, že kraj je bohatý a zločinnost nízká. To byla dobrá zpráva pro obyvatelstvo, ale už méně dobrá pro soudce Ti, který se obával, že se tu bude nudit.

Čajovna, jevící se mu jako dobře udržovaná, mu poskytla příležitost trochu se před návratem osvěžit. Objednal si místní specialitu, a aby se vžil do svého nového postavení čajového komisaře, všemi smysly se soustředil na to, co mu přinesli.

Na pohled bylo všeho k jídlu i k pití až příliš. Zákazníky posazovali k těžkým stolům na masivní lavice, jídlo jim přinášeli v obrovských miskách a s hůlkami tak dlouhými, že vypadaly jako pro lidi sedící naproti nim.

Pokud jde o vůně a chutě, všechno bylo ze stejného pytle. Přinesli mu podivnou načervenalou tekutinu, na jejímž povrchu plavaly kousky jakési pevné hmoty. Byla to místní pochoutka z čajových lístků vařených s „fazolemi pěti vůní“, tedy okořeněnými sladkými, hořkými, kyselými, pikantními a slanými přísadami. Po takovém ohňostroji se už nedalo doufat, že si uděláte sebemenší obrázek o čaji.

Ti se poctivě snažil rozlišit těch „pět vůní“ s posunky labužníka, když do čajovny vešel nějaký poděs. Byl to ještě mladý muž, vyzáblý, špatně oholený, oblečený do tmavého oděvu, důkladného, ale ošuntělého. Když

viděli, jak z vaku vytahuje tamburínu, všichni soudili, že je to „nebeský tulák“, jeden z těch taoistických poustevníků, kteří obdělávají kousíček půdy někde v zapadákové a přivydělávají si zpíváním, když je někdy přepadne chuť dát si své oblíbené pití. Nově příchozí zanotoval pár písniček, vychvalujících ctnosti kněží a slavných přívrženců učení tao.

„Tomu se říká dělat si reklamu,“ pomyslel si Ti, když ho viděl poskakovat z nohy na nohu tak, že nikdo nemohl pominout jeho vlezlou přítomnost.

Zákazníci mu začali házet mince, spíš aby ho umlčeli, než aby ho odměnili za jeho opičky.

„Ještě trochu a váš služebník si bude moci dopřát druhořadý čaj, který potěší jeho vyprahlé patro!“ povzbuzoval je poustevník, prokazuje tak velmi málo asketickou odvahou.

Další mince, které spadly do jeho váčku, pořád ještě nenaplnily jeho očekávání.

„Nechť Vaše Milosti zakusí veškerou blaženost Cesty! Kdyby byly laskavě o trochu víc velkorysé, nejen že by dosáhly nejvyššího stupně dobroty, ale umožnily by svému otrokovi ochutnat čaj první třídy, který se podává v tomto vynikajícím podniku!“

Hrst drobných mincí, které mu prakticky vmetli do tváře, konečně splnila to obratně formulované přání.

Představení však neskončilo uspokojením finančních potřeb. Mystický pěvec se posadil na kraj lavice a nechal přivolat majitele, jako by to učinil šlechtic s rukávy plnými zlatých slitků.

„Slyšel jsem, že jsi získal čaj jin-čen z hory Tün-šan. Vhod' dvě špetky do nové, nepřilíš velké misky a zalij to vodou, trochu zchlazenou poté, co přešla varem v konvici z pálené hlíny s hodně dlouhým hrdlem.“

Ti se drzým chováním toho samorosta začínal bavit. Setkal se s mnoha poustevníky toho náboženství, ale žádný z nich se neodvážil jednat s dárci a obchodníky tak neuctivě.

„Nebeskému tulákovi“ přinesli drahý čaj v požadované podobě, i když neradi. Zákazníci se pošklebovali, když viděli majitele vysekávat přehnaně zdvořilé poklony před tím ubožákem, který si dovolil dělat důležitějšího.

Muž nechal nápoj chvíli zchladnout, zvedl misku oběma rukama a ochutnal nálev, jako by pil nektar pocházející z ráje Západu. Sotva polkl první lůček, už ho k všeobecnému překvapení vyplivl na zem. Majitel přiskočil se špinavým hadrem v ruce a s rudými tvářemi.

„Tvoje Svatost zůstala příliš dlouho zavřená v poustevně a zapomněla, co se mezi lidmi sluší! Jestli chceš plivat na zem, jdi si pít čaj s prasaty!“

Taoista popadl misku s vínem z vedlejšího stolu na úkor hostů, kteří si je objednali, vypláchl si tím alkoholickým nápojem ústa a vykloktal si, pečlivě si osušil rty a teprve pak odpověděl:

„Ani prasata by nepila vodu, do které jsi načural!“

Smích vyvolaný tím bláznivým chováním ustal. Každý se podrážděně díval střídavě na svoje jídlo a na toho hrubiána.

Majitel obviněný z bezectného chování to vehementně popíral a vrtěl přitom tlustým ksichtem posazeným na široká ramena, který výrazně přečnival nad taoistovou tváří. Ten si přičichl k čaji někoho jiného.

„Nejen že je v té vodě moč,“ trval na svém, „ale skoro si myslím, že by tam plavalo i něco dalšího, kdyby nebyla přecezená.“

Zhnusený návštěvník překotil svou misku na dlažbu, ani se nenamáhal si vše důkladně ověřit. Horší obvinění v podniku restaurátéra si ani nebylo možné představit. Schylovalo se k bouři.

Noha mandarína cestujícího inkognito koplá jakoby nedopatřením do vaku „nebeského tuláka“. Vypadl z něj vojenský nůž dlouhý tak, že to neodpovídalo feng-šuej. Žádný taoistický poustevník by nikdy u sebe neměl tak agresivní a neblahý předmět: v jeho očích by pouhá síla modlitby, víra v tao a nějaké magické formule s osvědčenými účinky byly tou nejlepší ochranou, která by nenarušovala jeho vnitřní harmonii. Napadený hospodský se bál, že jeho podnik bude zničen, taková úskočnost se mu nelíbila. Šířitel špatných zpráv byl obviněn, že je cizí štváč, který roznáší pomluvy a vydírá tak počestné pracující. Dostal takovou facku, že spadl na zadek.

„Řekl jsem pravdu!“ trval na svém falešný poustevník. „Co bych z toho měl, kdybych lhal? Myslíte, že mě baví nechat se bít?“

Jistota, že mají co dělat s bláznem, nijak nezmírnila majitelův hněv. Vyzbrojil se koštětem a zdálo se, že se ho chystá vyklepat jako starou rohož plnou blech.